

پژوهش‌های حقوقی

علمی - ترویجی

شماره ۳۱

هزار و سیصد و نود و شش - نیمسال اول (دوفصلنامه)

۷	تعلیق اجرای قواعد بین‌المللی حقوق بشر در وضعیت‌های عمومی فوق‌العاده دکتر سید قاسم زمانی - مرضیه اسفندیاری
۴۷	کاهش فقر؛ دستورالعملی برای توسعه اجتماعی در نظام بین‌المللی حقوق بشر دکتر رضا اسلامی - مهشید آجلی لاهیجی
۷۹	حمایت از حقوق بشر در فضای سایبر دکتر سید یاسر ضیایی
۱۰۷	تحلیل نظام قانونی ایران در حوزه سرمایه‌گذاری صنعت نفت دکتر حمید باقرزاده - دکتر راحله سید مرتضی حسینی
۱۲۳	اعتراض ثالث اجرایی در قانون اجرای احکام مدنی دکتر رسول پروین - امین پاهکیده - الهه اعتمادی
۱۴۵	ضوابط حاکم بر ارجاع پرونده‌های قضایی از منظر استقلال قضایی: با مطالعه تطبیقی در حقوق ایران و اسناد بین‌المللی امید رستمی غازانی
۱۶۹	نقش شاکی خصوصی و دادستان در جرایم علیه میراث تاریخی و فرهنگی دکتر کیومرث کلاتتری - حسن خدابخشی پالندی - امیر عرفانی فر
۲۰۳	حمایت حقوقی از آثار تاریخی و فرهنگی در برابر آلودگی‌های زیست‌محیطی امین ولی‌زاده - صابر نجومی
۲۳۱	حفاظت از تالاب‌ها در حقوق بین‌الملل، در پرتو کنوانسیون رامسر مهرداد محمدی - وحیده نجفی
۲۵۱	دور باطل تصویب عوارض در شوراهای و ابطال در هیئت عمومی دیوان عدالت اداری: کاوشی در نظارت قضایی بر توسعه شهری مغایر با حق مالکیت مردم (۱۳۹۴-۱۳۸۸) دکتر وحید آگاه - محمدنبی بوربوری
۲۸۷	قانون دعوای جمعی: الگویی برای کشورهای نظام سیویل لا نویسنده: پروفسور آنتونیو جیدی - مترجم: دکتر مجید پوراستاد

قانون دعوای جمعی: الگویی برای کشورهای نظام سیویل لا*

نویسنده: پروفیسور آنتونیو جیدی**

مترجم: دکتر مجید پوراستاد***

چکیده:

نظام حقوقی کامن لا دارای مفاهیم، نهادها و سازمان‌های پیچیده‌ای است که درک آن برای حقوقدانان نظام حقوقی سیویل لا چندان ساده نیست. این امر بدان دلیل است که اولی مبتنی بر سنت و تاریخ و دومی مبتنی بر عقل و منطق است. بدیهی است که توجیه مفهوم تاریخی یا نهادی سنتی با ابزار عقل و منطق مشکل باشد. «دعوای جمعی» (Class Action) یکی از این مفاهیم است که به لحاظ اهمیت و تأثیری که در سرعت حل و فصل اختلافات دعاوی گروهی دارد، مرزهای نظام کامن لا را درنوردیده است و هم‌اکنون کشورهای نظام حقوقی سیویل لا به دنبال الگوبرداری از آن هستند. دعوای جمعی متضمن تعدد اصحاب دعوا و همچنین تعداد فراوان اوراق پرونده است که به طور بارز در دعاوی مسؤولیت مدنی توده‌ای نظیر سوانح قطار و یا آلودگی محیط زیست و همچنین تولید دارویی که بر روی جمع زیادی آثار سوء به جا می‌گذارد، کاربرد دارد. در این مقاله پروفیسور آنتونیو جیدی که دانش‌آموخته برزیل به عنوان یک کشور عضو نظام حقوقی سیویل لا است، قصد

* Antonio Gidi, "The Class Action Code: A Model for Civil Law Countries," *Arizona Journal of International and Comparative Law* 23 (2005): 37.

"The Class Action Code: A Model for Civil Law Countries", U of Houston Law Center No. 06-A-20, last modified September 17, 2006, SSRN: <https://ssrn.com/abstract=930439>.

** Antonio Gidi, Visiting Assistant Professor, Syracuse University; LLB, Federal University of Bahia; LLM and PhD, PUC University, Sao Paulo; SJD, University of Pennsylvania Law School. I would like to express immense gratitude to Dr. Majid Pourastad as the translator this paper from English into Persian as well as to Ms. Samira Mahdavi and Ms. Maryam Farzad as the translator's assistants. gidi@gidi.com.br

*** استادیار آیین دادرسی مدنی و بازرگانی و عضو هیئت علمی دانشکده حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد

Email: m.pourastad@iauctb.ac.ir

تهران مرکزی

مترجم از همکاری شایان و دقت درخور ستایش «خانم سمیرا مهدوی»، کارشناس ارشد حقوق خصوصی،

ترجمه این مقاله سپاس ویژه دارد. همچنین، از «خانم مریم فرزاد» جهت همکاری در ترجمه اولیه آن تشکر و قدردانی می‌کند.

دارد با توجه به تجربه سایر کشورها الگویی را برای قانون دعوای جمعی کشورهای این نظام معرفی کند که با توجه به تعلق کشورمان به این نظام حقوقی می‌تواند برای قانونگذاری کشور ما در آینده در این زمینه راهگشا باشد.

کلیدواژه‌ها:

دعوای جمعی، دعوای گروهی، سیویل لا، دعوای پیچیده.

مقدمه

هدف از نگارش این مقاله ترغیب به وضع بهترین قانون ممکن در رابطه با دعوای جمعی است که این قانون باید در پرتو نیازها و ویژگی‌های کشورهای سیویل لا و تجربه بین‌المللی در دعوای جمعی گردآوری شود. در واقع پیشنهادهایی که در ادامه مطرح می‌شود انتخاب‌های نگارنده از بین راهکارهایی است که می‌توان از آنها در حل مشکلات موجود در مقوله حمایت قضایی از دعوای جمعی بهره برد. هر یک از این راهکارها دارای مزایا و معایب خاص خود بوده و ممکن است در صورت عدم تفسیر صحیح آن، زمینه را برای سوءاستفاده و کاربرد نادرست هموار نماید.

بسیاری از قواعد ارائه‌شده در این مقاله تکرار، اقتباس و تکمیل قواعد موجود در سیستم‌های دیگر است اما سایر قواعد تدوین شده جدید و حاصل دیدگاه نویسنده از روند کلی دعوای جمعی بوده و تحت تأثیر آیین دادرسی فردی و جمعی تطبیقی برگرفته از حقوق کشورهایمانند برزیل و ایالات متحده، کانادا، فرانسه، ایتالیا و اسکانندیناوی شکل گرفته‌اند. یکی از مزایای این طرح حذف تفاوت‌های ناموجه و بی‌مورد از حیث شکلی و آیین دادرسی مدنی در دعوای جمعی است. برای نمونه، چنین تفاوت‌هایی را می‌توان در دعوای جمعی کشورهایمانند آمریکا و برزیل یافت که غالباً اتفاق و نتیجه اشتباهات تاریخی هستند. دلیلی برای توجیه اینکه چرا در آمریکا باید ابلاغ مربوط به دعوای جمعی جبران خسارت از قواعد ابلاغ مربوط به دعوای جمعی بازدارنده (توقیف اموال و یا منع از انجام کار) بسیار دقیق‌تر باشد، وجود ندارد و یا اینکه به چه دلیل در دعوای جمعی برزیل اعتبار امر مختوم باید تابع نوع دعوای مطروحه باشد. این مقاله فرصت مناسبی برای رفع این اختلاف نظرهاست.

به هر حال، برخی از تفاوت‌های موجود در روند رسیدگی دعوای جمعی به جهت خصوصیات انواع مختلف دعوای و یا نحوه ابراز وقایع شکل می‌گیرند. به همین دلیل طرح پیشنهادی پیش رو دربردارنده عناوین ویژه‌ای در حمایت از حقوق فرافردی (حقوقی که به

گروه به شکل کلی تعلق می‌گیرد) و حقوق فردی (حقوقی که به اعضای یک گروه به طور خاص تعلق می‌گیرد) است. به علاوه خواسته دعا و نوع اختلاف نیز می‌تواند سبب ایجاد تفاوت‌های شکلی در روند رسیدگی دعاوی جمعی گردد. برای مثال سوالات مطرح‌شده در دعوای حقوقی مسمومیت یک گروه از افراد جامعه با سوالات مطرح‌شده در دعوای مدنی و زیان حادثه‌ای مانند غرق شدن کشتی متفاوت است. به علاوه حقوق مدنی و پرونده‌های مربوط به آنتی‌تراست در بردارندهٔ موضوعات متنوعی است که مستلزم به کارگیری آیین رسیدگی مخصوص به خود است. پرداختن به این تنوع و گوناگونی از چارچوب مورد نظر این مقاله خارج است.

در این مقاله به موضوعات پیچیده‌ای مانند دعاوی جمعی مربوط به مسؤلیت مدنی ناشی از مسمومیت، دعاوی آینده (گروه‌هایی که در آینده در ارتباط با دعاوی مختومه و یا در جریان تشکیل می‌شوند)، دعاوی که مابین چند ایالت مطرح می‌شود، هزینه‌ها^۱ و رفتارهای غیراخلاقی که اخیراً در دعاوی جمعی آمریکا مشکل‌ساز شده، اشاره نمی‌شود. هدف این مقاله از طرفی ارائه تعریفی ساده از سیستم دعاوی جمعی کشورهای تابع نظام حقوقی سیویل لا است که فاقد چنین نهادی در قوانین خود هستند و از طرف دیگر به‌بود کارکرد آن در کشورهایی است که دارای این نهاد در سیستم قضایی خود هستند. گرچه مخاطب این مقاله دورهٔ معاصر آمریکا نیست اما با این وجود قانونگذاران آمریکایی نیز می‌توانند تحت تأثیر این مقاله و با در نظر گرفتن پاره‌ای از قوانین، به اصلاح قانون ایالات متحده بپردازند.

با توجه به تعدد سیستم‌های حقوقی و تنوع لغات حقوقی مورد استفاده در کشورهای سیویل لا، زبان منتخب برای طراحی این قانون تعمداً غیرحقوقی در نظر گرفته شده است. به علاوه این مقاله جنبهٔ آموزشی داشته و در بردارنده اطلاعات سودمندی است که هدف از آنها گسترش این نهاد و عدم نیاز به تفسیر این قوانین است. انتظار می‌رود پرسش‌هایی که در مورد قانون مطرح می‌شود، هنگام استفاده از این نهاد حقوقی به خودی خود پاسخ داده شوند.

گفتار اول - قواعد عمومی

ماده ۱: کاربرد دعاوی جمعی

۱: دعاوی جمعی برای حمایت از حقوق فرافردی و فردی مناسب است.

۱-۱: دعاوی جمعی خاصه از موارد زیر حمایت می‌کند:

- ۱-۱-۱: حقوق فرافردی - حقوق تعمیم‌یافته با ماهیتی غیر قابل تجزیه، در مواردی که امور قانونی و یا موضوعی سبب ایجاد پیوند و ارتباط بین افراد یک گروه با هم و یا با طرف مقابل شده است؛
- ۱-۱-۲: حقوق فردی - حقوق خصوصی متعلق به یکایک اعضای گروهی است که امور قانونی و یا موضوعی سبب ایجاد پیوند و ارتباط بین آنها شده است.
- ۱-۲: دادخواستی صحیح تلقی می‌شود که متضمن حمایت مناسب و مؤثری از حقوق گروه و اعضای آن باشد. مطالبات جمعی ممکن است راجع به دعاوی اعلامی، جبران خسارت و یا دستور موقت باشند.
- ۱-۳: طبق مقررات فصل پنجم، دعاوی جمعی جهت حمایت از گروهی از افراد که برعلیه آنها اقامه دعوا شده و خواننده دعوا محسوب می‌شوند، نیز مناسب است.
- ماده ۲: اشخاص صالح به اقامه دعاوی جمعی
- اشخاص ذیل صالح به اقامه دعاوی جمعی می‌باشند (نمایندگان بالقوه گروه):
- I: دفتر دادستان کل؛
- II: اتحادیه، ایالات یا استان‌ها، شهرداری‌ها، یا فدرال منطقه؛
- III: نهادها یا سازمان‌های عمومی دولتی؛
- III: سازمان‌های غیرانتفاعی که حداقل دو سال از تشکیل قانونی آنها سپری شده باشد.
- ۲-۱: گروه و اعضای آن به عنوان یک مجموعه، یکی از طرفین دعاوی جمعی محسوب شده که نماینده‌ای از جانب آنها در دادگاه شرکت خواهد کرد.
- ۲-۲: به منظور بهبود در وضعیت احقاق حق گروه و اعضای آن، در صورت امکان بیش از یک نماینده از جانب گروه در دادگاه حاضر خواهد شد.
- ۲-۳: دفتر دادستانی موظف به نظارت بر روند دعوا است حتی اگر پرونده را ثبت و یا در آن مداخله نکرده باشد.
- ۲-۴: مؤسسات و یا سازمان عمومی دولتی و انجمن‌ها تنها مجاز به طرح دعاوی جمعی مرتبط با اهداف سازمانی خود هستند.

۲-۵: در صورتی که هیچ نماینده شایسته‌ای برای دفاع از حقوق گروه در دادگاه وجود نداشته باشد، قاضی موظف است شرایطی مانند شرط وجود دو سال سابقه و یا سایر شرایط در مورد اعضای گروه جهت اقامه دعوا را لغو کند.^۲

۲-۶: صرف‌نظر از بحث عضویت در سازمان، سازمان نماینده دفاع از حقوق و منافع گروه و کلیه اعضای آن است.

۲-۷: مشاور گروه موظف به حمایت از حقوق و منافع گروه و کلیه اعضای آن است نه صرفاً حمایت از کسانی که وی را استخدام نموده‌اند.^۳

ماده ۳: شروط لازم در دعاوی جمعی:

۳- در صورت وجود شرایط ذیل دعوا جمعی است:

I: وجود امور حکمی و موضوعی مشترک که سبب خواسته آنها یکسان و واحد است؛

II: نماینده و مشاور گروه قادر به دفاع مؤثر و مناسب از گروه و اعضای آن باشند؛

III: اقامه دعاوی جمعی تنها راه‌حل ممکن جهت احقاق حق باشد.

۳-۱: پس از احراز شایستگی نماینده و مشاور گروه، قاضی موظف به ارزیابی سایر شرایط

است:

۳-۱-۱: صلاحیت، درستکاری، توانایی، شهرت و تجربه آنها؛

۳-۱-۲: پیشینه آنها در حمایت از منافع گروه در دادگاه و یا خارج از آن؛

۳-۱-۳: عملکرد و مشارکت آنها در دعاوی جمعی و دیگر دعاوی پیشین؛

۳-۱-۴: توانایی مالی جهت حمایت از دعاوی قضایی گروه؛

۳-۱-۵: مدت زمان تشکیل سازمان و حدود نمایندگی از حقوق گروه.

۳-۲: در صورت ترک ناموجه دعوا و یا عملکرد نامناسب یک نماینده، دادگاه موظف است

گروه را از این موضوع مطلع کند. ادامه دادرسی با حضور نماینده دیگری ممکن خواهد بود.^۴

در صورت نبود نماینده واجدشرایطی که مایل به هدایت دعاوی جمعی باشد، قاضی بدون پیش‌داوری دعاوی جمعی را رد خواهد کرد.

۲. ر.ک به مواد (IV) ۲ و ۴-۲.

۳. ر.ک به ماده ۱۸.

۴. ر.ک. به مواد ۵ و ۶.

۳-۳: چنانچه به علت کوچک بودن گروه، اعضای آن به راحتی قابل شناسایی بوده و دعوا دارای قابلیت پی‌گیری فردی باشد، دادگاه طرح دعوی جمعی را رد کرده و هریک از اعضا قادر خواهند بود شخصاً وارد دادرسی شده و به طور مشترک دعوا را پی‌گیری نمایند.

گفتار دوم - آیین دادرسی دعاوی جمعی

ماده ۴: صلاحیت دادگاه

در کشورهای فدرال، اقامه دعوی جمعی در دادگاه‌های ذیل صورت می‌گیرد:

I: در مورد خسارات وارده در سطح محلی، دادگاهی که ورود خسارت در حوزه قضایی آن واقع شده و یا احتمال وقوع آن می‌رفت؛

II: در مورد خسارات وارده در سطح ایالت و یا منطقه، متناسب با نوع دعوا دادگاه فدرال واقع در مرکز ایالت صالح به رسیدگی خواهد بود؛

III: در مورد خسارات وارده در سطح ملی، متناسب با نوع دعوا دادگاه فدرال واقع در منطقه فدرال صالح به رسیدگی خواهد بود.

ماده ۵: ابلاغ مناسب

۵: در وهله اول دادگاه موظف است با توجه به خصوصیات پرونده و با همکاری طرفین مناسب‌ترین شیوه ابلاغ را در مورد گروه و اعضای آن برگزیند.^۵

۵-۱: ابلاغ باید مقرون به صرفه، کارآمد و فراگیر بوده و بیشترین تعداد ممکن از نمایندگان بالقوه^۶ و اعضای گروه را دربرگیرد. ابلاغ به دفتر دادستانی، صندوق سرمایه حقوق جمعی، نهادها و سازمان‌های عمومی مرتبط، انجمن‌های دولتی و منطقه‌ای و تعداد محدودی از اعضای گروه که به راحتی قابل شناسایی هستند در هر حال لازم است.^۷

۵-۲: دادگاه موظف است با بهره‌گیری از تمام امکانات موجود زمینه را برای ابلاغ مناسب فراهم آورد. این امکانات شامل اعلان در مطبوعات، اینترنت و سایر رسانه‌هاست که باید متناسب با بزرگی و نوع گروه به کار گرفته شوند.

۵. رک به مواد ۳-۲، ۶-۱۴ و ۱-۱۶.

۶. رک به ماده ۲.

۷. رک به مواد ۱۰-۵، ۹-۱۴، ۳-۲۴.

۳-۵: ابلاغ و شناسایی اعضای گروه و نهادهای مرتبط از وظایف دادگاه و طرفین دادرسی است اما اصولاً نماینده موظف به انجام این موارد است. در صورتی که ابلاغ و شناسایی اعضای گروه برای نماینده پرهزینه و دشوار بوده اما برای طرف مقابل دعوای چنین نباشد، دادگاه این وظیفه را به طرف مقابل محول می‌نماید و وی حق مطالبهٔ مخارج صرف شده را از نماینده خواهد داشت.

۴-۵: ابلاغ باید با در نظر گرفتن شرایط موجود، به زبانی ساده و شفاف ارسال شود و نیز دربردارنده سایر اطلاعات لازم من جمله موارد زیر باشد:

۱-۴-۵: تعریف گروه؛

۲-۴-۵: هویت خواننده؛

۳-۴-۵: هویت و اطلاعات مربوط به نماینده و مشاور گروه جهت برقراری ارتباط با آنها؛ (دسترسی)

۴-۴-۵: شرح موضوع دعوای به همراه خلاصه‌ای از دلایل استنادی؛

۵-۴-۵: ادعای گروه و خواسته دعوای؛

۶-۴-۵: نتایج حاصله از اقامهٔ دعوای جمعی برای گروه و اعضاء؛

۷-۴-۵: ماهیت الزام‌آور آرای صادره در دعوای جمعی و در صورت تمایل یکی از اعضاء به خروج از گروه، امکان و مهلت اقامهٔ دعوای فردی؛^۸

۸-۴-۵: رونوشتی از دادخواست، پاسخ، و مدارک مرتبطی که دادگاه با همکاری طرفین دعوای برگزیده است؛

۹-۴-۵: رهنمودهای لازم در خصوص چگونگی کسب اطلاعات بیشتر در مورد دعوای جمعی؛

۱۰-۴-۵: هرگونه اطلاعات لازم دیگر در رابطه با موارد خاص.

۵-۵: ابلاغ باید تحت نام دادگاه ارسال شود.

۶-۵: ابلاغ باید با رعایت اصل بی‌طرفی تنظیم گردد. دادگاه می‌تواند با نظارت خواننده و

بازبینی دادگاه بر تنظیم ابلاغ، این امر را به نماینده گروه محول نماید.

۷-۵: چنانچه ابلاغ فردی به تعدادی از اعضای گروه مستلزم هزینه‌های نامتعارف باشد و

یا در صورتی که شروع دعوای جمعی موجب بدنامی و سوءشهرت شود، دادگاه موظف به کاهش و یا حذف این قسم از ابلاغ است.

۵-۸: نماینده گروه موظف است مستمراً اعضای گروه را از امور مهم در رسیدگی دعوای جمعی آگاه نماید، در غیر این صورت به علت نمایندگی نامناسب از وی سلب صلاحیت خواهد شد.

در صورت نارضایتی از ابلاغ‌های صورت گرفته توسط نماینده، ابلاغ‌های دیگر در خصوص کلیه رویدادهای قضایی مستقیماً توسط دادگاه اداره می‌گردد.

۵-۹: ابلاغ امور مهم روند دادرسی به نمایندگان بالقوه گروه که توسط دادگاه شناسایی شده‌اند الزامی و به سایر کسانی که چنین درخواست نموده‌اند، اختیاری است.

۵-۱۰: در صورتی که دادخواست گروه بی‌پایه و اساس بوده یا نشان‌دهنده سوءنیت در طرح دعوا باشد، دادگاه دستور ابلاغ را صادر نخواهد کرد.

۵-۱۱: به منظور جلوگیری از پیش‌داوری در مورد خواندگان و یا قرار دادن اطلاعات کامل در اختیار گروه، دادگاه می‌تواند به وسیله محدود نمودن ابلاغ به مهم‌ترین نمایندگان بالقوه گروه، ابلاغ کامل را تا زمان حصول اطمینان از وجود حسن نیت در دعوای گروه به تعویق اندازد.^۹

۵-۱۲: در صورت وجود ظن قوی بر پیروزی گروه در دعوا، دادگاه می‌تواند پرداخت کامل و یا بخشی از مخارج شناسایی اعضای گروه و ابلاغ به آنها را برعهده خوانده قرار دهد.

۵-۱۳: در صورتی که طرف مقابل گروه با اعضای گروه مکاتبه داشته، بروشور و روزنامه منتشر می‌نماید یا دارای پایگاهی اینترنتی بوده و نیز ظن قوی بر پیروزی گروه در دعوا وجود داشته باشد، دادگاه می‌تواند به منظور صرفه‌جویی در هزینه‌های غیرضروری، دستور ابلاغ به این شیوه را صادر نماید.^{۱۰}

۵-۱۴: دادگاه می‌تواند دستور دهد یک سایت اینترنتی به منظور درج رونوشتی از ابلاغ، دادخواست، پاسخ، اظهارات، خلاصه پرونده، مدارک و دستورات ایجاد شود. به منظور آگاهی اعضای گروه از روند پرونده سایت باید دائماً به روز شود و ممکن است دربردارنده اطلاعات مهمی برای گروه و اعضای آن باشد از قبیل درخواست برای ارائه اطلاعات، مدارک و شواهد و اطلاع‌رسانی در مورد پیشنهاد سازش احتمالی. آدرس سایت الکترونیکی مذکور باید کاملاً اطلاع‌رسانی شود. دادگاه می‌تواند دستور دهد لینک سایت مورد نظر در سایت نماینده گروه، مشاور گروه، ثالث و نیز طرف مقابل گروه درج گردد.

۹. ر.ک به ماده ۹-۱۴.

۱۰. ر.ک به ۵-۳ و ۵-۱۲.

ماده ۶: ورود ثالث^{۱۱}

۶: به منظور مساعدت نماینده در جهت حمایت از منافع گروه و یا به منظور اثبات عدم صلاحیت وی، هریک از نمایندگان بالقوه گروه^{۱۲} مجاز است هر زمان و در کلیه مراحل رسیدگی وارد دعوا شود.^{۱۳}

۱-۶: همچنین نماینده بالقوه می‌تواند جهت مساعدت طرف مقابل، وارد دعوا شود.

۲-۶: اعضای گروه می‌توانند به عنوان مطلع در دعوی جمعی شرکت کرده و مدارک، اطلاعات یا استدلال جدیدی را به دادگاه ارائه کنند.

۳-۶: ثالث به تناسب مشارکت و سهم وی در دعوا، موظف به جبران هزینه‌ها و حق الوکاله وکیل خواهد بود.

ماده ۷: خواسته دعوی جمعی

۷: موضوع دعوی جمعی باید حداقل امکان جامع بوده و صرف نظر از دادخواست و یا درخواست صریح نماینده گروه کلیه اختلافات بین گروه و طرف مقابل، خواسته فرافردی به عنوان حق متعلق به کل گروه و خواسته فردی در مفهوم حق متعلق به اعضای گروه را نیز دربرگیرد.^{۱۴}

ماده ۸: توقف احتساب مرور زمان

۸: با شروع دعوی جمعی جریان مرور زمان در دعاوی فردی و فرافردی مرتبط با خواسته گروه متوقف می‌شود.

۱-۸: به محض ابلاغ حکم نهایی به گروه، جریان مرور زمان مجدداً آغاز خواهد شد.^{۱۵}

ماده ۹: تأیید گروه^{۱۶}

۹: در پایان دفاع طرفین یا در مراحل ابتدایی رسیدگی، دادگاه پس از استماع اظهارات اصحاب دعوا و اشخاص ثالث، مستدلاً و مشروح در خصوص موارد زیر اظهار نظر خواهد کرد:
- آیا دعوا می‌تواند به عنوان دعوی جمعی ادامه یابد؛

11. Intervention

(ر.ک مواد ۲-۲، ۳-۲، ۱۰-۲، ۱۹، ۴-۲۸)

۱۲. ر.ک ماده ۲.

۱۳. ر.ک ماده ۳-۲۴.

۱۴. ر.ک مواد (II) ۹، ۳-۱۰ و ۱۶.

۱۵. ر.ک ماده ۱-۱۶.

16. Class Certification

- تعیین جامع خواسته دعوی جمعی صرف‌نظر از خواسته طرفین؛^{۱۷}
- توصیف گروه با دقت و صراحت لازم؛
- انتخاب نماینده‌ای شایسته جهت حمایت از منافع گروه در دادگاه.^{۱۸}

ماده ۱۰: اداره دعوا^{۱۹}

- ۱۰: مادامی که دادگاه اصول بی‌طرفی در دعوا را رعایت می‌نماید موظف به حمایت از حقوق، منافع و حقوق تضمین شده شکلی و ماهوی گروه و اعضای آن است.
- ۱۰-۱: دادگاه موظف به نظارت مستقیم بر روند دادرسی، اتخاذ اقدامات مقتضی به منظور تسریع دادرسی، برقراری عدالت و پیشبرد بهینه دعوی جمعی است.
- ۱۰-۲: به منظور ممانعت از تناقض و تکرار اقدامات، نمایندگان گروه و اشخاص ثالث موظفند توأمان در روند دادرسی شرکت نمایند. تسلیم و ارائه مدارک، استدلال و پیشنهادات نیز مشترکاً صورت می‌گیرد. دادگاه تنها در صورتی ارائه جداگانه موارد مذکور را خواهد پذیرفت که تکراری نباشند.^{۲۰}
- ۱۰-۳: دادگاه می‌تواند مطالبات گروه و یا اسباب دعوا را به دعوی جمعی دیگری تفکیک کند مشروط بر اینکه این تفکیک موجب تسریع دادرسی و تسهیل پیشبرد روند دادرسی گردد.^{۲۱}
- ۱۰-۴: به منظور سهولت در اتخاذ تصمیم و ایجاد عملکرد بهتر در دعوی جمعی، دادگاه می‌تواند گروه را به چند زیرگروه^{۲۲} با حقوق و خواسته‌های مشترک تقسیم کند. در صورت وجود تعارض یا تضاد منافع میان اعضای گروه، قاضی می‌تواند برای هریک از زیرگروه‌ها یک وکیل و مشاور تعیین کند.
- ۱۰-۵: دادگاه می‌تواند خواسته دعوی جمعی را محدود به خواسته مشترک گروه کرده و تصمیم‌گیری در خصوص موضوعاتی که در گروه مشترک نیستند را به دعوی فردی و یا مرحله بعدی رسیدگی دعوی جمعی موکول نماید. دادگاه موظف است مستدل و مشروح تعیین نماید کدامیک از موضوعات بخشی از دعوی جمعی است و رسیدگی به کدام

۱۷. ر.ک مواد ۷ و ۱۶.

۱۸. ر.ک ماده ۲-۲.

۲۰. ر.ک مواد ۲-۲ و ۶.

۲۱. ر.ک به ماده ۷.

موضوعات در دعوای فردی و یا در مراحل بعدی رسیدگی به دعوای جمعی صورت خواهد گرفت.

۶-۱۰: امکان اصلاح تصمیمات دادگاه در تمام مراحل رسیدگی وجود دارد مشروط بر اینکه این اقدام باعث تضییع حقوق طرفین دعوا نشده و حق استماع اظهارات نیز رعایت گردد.

۷-۱۰: در صورت کثرت تعداد نمایندگان و اشخاص ثالث و یا وجود امور موضوعی و حکمی پیچیده، دادگاه می‌تواند مدت مواعد را افزایش دهد.

ماده ۱۱: بار اثبات دعوا

۱۱: در صورتی که کشف حقیقت منوط به دانش فنی یا اطلاعاتی است که در اختیار یکی از طرفین قرار دارد و یا عرفاً انتظار می‌رود که در اختیار وی باشد، بار اثبات دعوا برعهده طرف مذکور قرار می‌گیرد البته مشروط بر اینکه اظهارات طرف مقابل دعوا معتبر باشد.

ماده ۱۲: هزینه ابراز مدارک

۱۲: در صورتی که تسلیم مدرکی برای یکی از طرفین مشکل و پرهزینه باشد و برای طرف دیگر دعوا اینگونه نباشد، دادگاه موظف است ارائه آن را برعهده طرف مقابل قرار دهد و وی حق مطالبهٔ مخارج انجام‌شده را خواهد داشت.

ماده ۱۳: مدارک آماری^{۲۳}

۱۳: به کارگیری مدارک آماری یا اثبات به وسیله نمونه‌برداری^{۲۴} در صورتی مجاز است که به عنوان مکمل مدرک اصلی استفاده شود و یا زمانی که ارائهٔ مدرک اصلی پرهزینه، مشکل و یا غیرممکن است.

ماده ۱۴: سازش

نماینده گروه می‌تواند با طرف مقابل وارد سازش شود. در صورتی که سازش‌نامه متضمن شرایط مناسبی برای حمایت از حقوق و منافع گروه و اعضای آن باشد، دادگاه موظف به تأیید آن است. مفاد سازش‌نامه برای گروه و اعضای آن الزام‌آور است. این تصمیم باید با توضیحی مستدل در خصوص مبانی حکمی و موضوعی آن همراه باشد.

23. Statistical Proof

24. Proof by Sampling

۱-۱۴: سازش باید حافظ منافع گروه به عنوان کل بوده و ممکن است دربردارنده موضوعاتی غیرمرتبط با موضوع دعوا باشد. به علاوه، سازش‌نامه باید متضمن شرط پرداخت وجه التزام روزانه^{۲۵} برای طرفی باشد که شروط سازش را نادیده می‌گیرد.

۲-۱۴: در صورتی که سازش تنها در خصوص بخشی از دعوا صورت گرفته باشد، رسیدگی به دعوای جمعی در مورد اختلافات باقیمانده ادامه خواهد یافت.^{۲۶}

۳-۱۴: دفتر دادستانی و اشخاص ثالث می‌توانند در تمام مراحل مذاکرات سازش شرکت کنند.

۴-۱۴: در شرایط استثنایی، ممکن است در سازش‌نامه قید شود پرداخت غرامت به اعضای گروه به واسطه اعمال تخفیفاتی باشد که به خرید آتی گروه از محصولات و تولیدات خواننده تعلق می‌گیرد. کوپن‌های تخفیف^{۲۷} حداقل امکان بدون قید و شرط هستند. هر نوع شرط محدودکننده باید تأیید شود و در غیر این صورت می‌تواند نفوذ سازش را خدشه‌دار نماید. در صورت امکان باید اختیار دریافت نقدی معادل ارزش تخفیفات صورت گرفته به اعضای گروه داده شود. به منظور محاسبه حق الوکاله وکیل، منفعت گروه بر اساس ارزش نقدی سازش محاسبه شود نه بر اساس مبلغ اسمی کوپن‌ها.^{۲۸}

۵-۱۴: طرفین موظفند سازش‌نامه پیشنهادی را به دادگاه ارائه کنند. به منظور تأیید آن، طرفین باید با رعایت بی‌طرفی به شرح و توصیف سازش‌نامه پیشنهادی پرداخته و دادگاه را از نقاط قوت و ضعف سازش‌نامه از قبیل تبعیضات بالقوه در مورد گروه و دلایل مطلوبیت تأیید سازش‌نامه پیشنهادی با وجود نقایص موجود در آن آگاه نمایند. در صورت اعمال حذفیات عمده^{۲۹} در این مرحله، سازش‌نامه پیشنهادی و یا نمایندگی نامعتبر تلقی خواهد شد.

۶-۱۴: در صورتی که دادگاه پیشنهاد سازش را قابل قبول تشخیص دهد، موظف به ابلاغ شرایط سازش به گروه و اعضای آن است. همچنین دادگاه موظف است به منظور تفسیر و توضیح مناسب بودن سازش پیشنهادی، تاریخی را جهت استماع عمومی دادرسی تعیین نماید.^{۳۰}

25. Daily Penalty

۲۶. ر.ک ماده ۱۷.

27. Discount Coupons

۲۸. ر.ک ماده ۴-۲۱.

29. Grave Omissions

۳۰. ر.ک ماده ۵.

- ۷-۱۴: ابلاغ پیشنهاد سازش علاوه بر سایر اطلاعات شامل موارد زیر نیز است:^{۳۱}
- ۱-۷-۱۴: توصیفی منفعل و بی طرفانه از سازش پیشنهادی و بیان جوانب مطلوب و نامطلوب آن؛
- ۲-۷-۱۴: روند و زمان معقول برای ارزیابی مناسب بودن سازش پیشنهادی؛
- ۳-۷-۱۴: تاریخ و مکان برگزاری جلسه استماع عمومی جهت ارزیابی و سنجش طرح پیشنهادی؛
- ۴-۷-۱۴: ارزش خالص^{۳۲} یا منفعتی که به گروه به عنوان کل و به اعضای گروه تعلق خواهد گرفت؛
- ۵-۷-۱۴: راهکارهایی برای چگونگی تهیه اطلاعات بیشتر در مورد گروه و روند رسیدگی؛
- ۶-۷-۱۴: هر نوع اطلاعات مرتبط دیگر در رابطه با موارد خاص.
- ۸-۱۴: هر شخص ذی نفع می تواند با در اختیار داشتن وکیل یا بدون آن، دلایل خود را برای مخالفت یا حمایت از سازش پیشنهادی ارائه کند. دادگاه می تواند وظیفه تهیه خلاصه ای از استدلال های مطروحه را به یکی از اشخاص ذی نفع یا به شخص قابل اعتمادی محول کند.
- ۹-۱۴: قبل از ارسال ابلاغ فراگیر به گروه، دادگاه می تواند ابلاغ را منحصر نماید به مهم ترین نمایندگان بالقوه^{۳۳} و اشخاص ثالثی که در دعوای جمعی حضوری فعال داشته اند و جهت توضیح در مورد پیشنهاد سازش از آنها دعوت به عمل آورد.^{۳۴}
- ۱۰-۱۴: دادگاه باید با توجه به موارد زیر سازش پیشنهادی را مورد ارزیابی دقیق قرار دهد:
- ۱-۱۰-۱۴: استدلال های موافق و مخالف سازش پیشنهادی؛
- ۲-۱۰-۱۴: امور حکمی و موضوعی مطروحه در دعوای قضایی؛
- ۳-۱۰-۱۴: احتمال پیروزی گروه در دعوا؛
- ۴-۱۰-۱۴: خطرات و ضرر و زیان های موجود در دعوای قضایی؛

۳۱. ر.ک ماده ۴-۵.

32. Net Value

۳۳. ر.ک ماده ۲.

۳۴. ر.ک مواد ۱-۵ و ۱۱-۵.

۵-۱۰-۱۴: پیچیدگی، هزینه، و مدت رسیدگی به دعوی جمعی در صورت فقدان سازش؛

۶-۱۰-۱۴: کارآمدی مدارک موجود و استدلال‌های قانونی تشکیل‌دهنده مبانی دعوی گروه در زمان دستیابی به سازش و مدارک و شواهدی که ممکن است در مدت رسیدگی به دعوا کشف گردند؛

۷-۱۰-۱۴: مقایسه بین احتمال قضاوتی مطلوب و شایسته در ماهیت دعوا و شرایط سازش پیشنهادی.

ماده ۱۵: دستور موقت^{۳۵}

۱۵: در دعوی مربوط به اجرا یا عدم اجرای تعهدات فردی یا فرافردی، دادگاه موظف است دستور معینی مبنی بر اجرای تعهد یا تضمین انجام اقدامی مناسب معادل اجرای تعهد صادر کند.

۱-۱۵: اجرای تعهد تنها زمانی تبدیل به جبران خسارت خواهد شد که گروه موافق این تبدیل تعهد بوده و یا اجرای تعهد یا حصول نتیجه‌ای مشابه آن ناممکن باشد.

۲-۱۵: دادگاه رأساً می‌تواند متناسب با تعهد خوانده وجه التزام روزانه^{۳۶} تعیین کرده و مدت زمان معقولی را جهت اجرای تعهد تعیین نماید. در صورتی که میزان وجه التزام و یا تعداد دفعات تحمیل آن (تعلق جریمه به خوانده) ناکافی و یا بیش از اندازه باشد دادگاه موظف به اصلاح آن است. وجه التزام تعیین‌شده مستقل از رأی مربوط به جبران خسارات^{۳۷} و مجازات عدم رعایت دستور قضایی^{۳۸} است.^{۳۹}

۳-۱۵: دادگاه می‌تواند روش‌های لازم جهت دستیابی به اجرای عین تعهد یا نتایج عملی معادل آن را تعیین کند.

35. Daily Fine

36. Damage Award

36. Penalty for Noncompliance

۳۶. رک ماده ۱-۱۴.

37. Damage Award

38. Penalty for Noncompliance

۳۹. رک ماده ۱-۱۴.

ماده ۱۶: صدور حکم در دعوی جمعی^{۴۰}

۱۶: دادگاه موظف است حکمی جامع در خصوص دعوی گروه صادر نماید. حتی بدون درخواست صریح نماینده، حکم دادگاه باید به نیابت از گروه و اعضای آن دربردارنده کلیه مطالبات مندرج در دادخواست، دستور موقت و جبران خسارت باشد، مشروط بر اینکه این امر باعث تبعیض ناروا یا تضییع حقوق طرفین نشده و حق استماع محفوظ باشد.^{۴۱}

۱۶-۱: طبق مقررات ماده ۵ حکم دادگاه باید به صورت جامع و مناسب به اطلاع گروه و اعضای آن برسد.^{۴۲}

ماده ۱۷: صدور حکم در بخشی از دعوی جمعی^{۴۳}

۱۷: در صورتی که در مورد بخشی از دعوی جمعی نیازی به ارائه مدارک نبوده و یا مدارک موجود در پرونده [در خصوص آن] کافی باشد، دادگاه می‌تواند در آن بخش از دعوا حکم صادر کند.

۱۷-۱: ممکن است شرایط تجدیدنظرخواهی و اجرای حکم جزئی مانند حکم نهایی باشد.

۱۷-۲: پس از صدور حکم در بخشی از پرونده، دعوی جمعی در خصوص مابقی اختلاف گروه ادامه خواهد یافت.

ماده ۱۸: اعتبار امر مختومه

حکم در هر صورت برای گروه و اعضای آن الزام‌آور است مگر اینکه دعوی جمعی بر مبنای موارد زیر بی اعتبار اعلام شود:

- I. نمایندگی نامناسب از حقوق و منافع گروه و اعضای آن؛^{۴۴} یا
- II. کافی نبودن مدارک.

۱۸-۱: در صورتی که دعوی جمعی به دلیل نقص مدارک دعوا رد شود، نماینده بالقوه گروه^{۴۵} می‌تواند با ارائه مدرک جدید و مؤثر در تغییر نتیجه دعوا مجدداً دعوی جمعی قبلی را طرح کند.

40. Class Judgment

۴۱. (ر.ک مواد ۷ و (II) ۹).

۴۲. ر.ک ماده ۸-۱.

43. Partial Class Judgment

۴۴. ر.ک ماده (II) ۳.

۴۵. ر.ک ماده ۲.

۱۸-۲: دادگاه رسیدگی کننده به دعوای جمعی و یا دادگاهی که دعوای خصوصی یا جمعی متعاقباً در آن آغاز شده است مجاز به رسیدگی به اعتراضات مربوط به این ماده می‌باشند.

۱۸-۳: در رسیدگی به دعوای فردی عضوی از گروه که به موجب اصل اعتبار امر مختومه به حکم صادره در دعوای جمعی اصلی ملزم شده است، دادگاه تنها مجاز به صدور رأی در مواردی است که ماهیتاً فردی بوده و در رسیدگی دعوای جمعی در خصوص آنها تصمیم‌گیری نشده است.^{۴۶}

ماده ۱۹: سبق اقامه دعوا

۱۹: اولین دادخواست دعوای جمعی بر سایر دعوای جمعی مرتبط با آن، مقدم بوده و در خصوص دعوای جمعی مؤخر قرار رد دعوا صادر خواهد شد اما نمایندگان آنها می‌توانند (به عنوان ثالث) در دعوای جمعی که قبل از همه ثبت شده است، وارد شوند.^{۴۷}

۱۹-۱: خواننده موظف است دادگاه و نماینده گروه را در مورد شروع دعوای جمعی مرتبط با دعوای مطروحه مطلع سازد.

ماده ۲۰: دعوای جمعی و دعوای فردی مرتبط با آن

۲۰: دعوای جمعی بر دعوای فردی مرتبط با آن اولویت ندارند. دعوای فردی رد نمی‌شوند.

۲۰-۱: آن عضو از گروه که برای احقاق حقوق و منافع خود دعوای فردی را قبل از تاریخ صدور حکم دعوای جمعی یا قبل از موافقت با پیشنهاد سازش طرح نماید از گروه مستثنا شده و به حکم صادره در خصوص گروه ملزم نخواهد بود.^{۴۸}

۲۰-۲: خواننده موظف است به محض شروع دعوای فردی مرتبط با دعوای جمعی، نماینده گروه و دادگاه رسیدگی کننده به دعوای جمعی را از وجود آن مطلع نماید.

۲۰-۳: در صورتی که به عضوی از گروه که در دعوای فردی خواهان است، وجود دعوای جمعی مرتبط با دعوای وی ابلاغ گردد و وی مایل به الزام به حکم صادره در مورد گروه باشد، موظف است ظرف ۶۰ روز [از تاریخ ابلاغ] جهت توقف رسیدگی به دعوای فردی درخواست دهد.

۴۶. ر.ک ماده ۱-۲۰.

۴۷. ر.ک ماده ۶.

۴۸. ر.ک ماده ۳-۱۸.

۲۰-۴: در صورتی که در دعوی جمعی حکم ماهوی صادر گردد شخص متقاضی توقف رسیدگی به دعوی فردی، به حکم صادره در مورد گروه ملزم بوده و در این مورد دعوی فردی وی رد خواهد شد.^{۴۹}

۲۰-۵: اگر دعوی جمعی بدون ورود به ماهیت دعوا خاتمه یابد و یا به هر نحو دیگر حکم گروه فاقد اعتبار امر مختومه باشد،^{۵۰} دعوی فردی ادامه خواهد یافت.

۲۰-۶: در صورت عدم رعایت ابلاغ مقرر در ماده ۳-۲۰، آن عضو گروه که دعوی فردی اقامه کرده است از اثر اعتبار امر مختومه منتفع می‌شود اما از آن متضرر نخواهد شد.

۲۰-۷: قبل از صدور حکم و یا موافقت با سازش پیشنهادی، خواهان دعوی فردی که مطابق با ماده ۳-۲۰ درخواست توقف رسیدگی به دعوی خود را نموده، می‌تواند از شرکت در دعوی جمعی انصراف داده و ادامه رسیدگی به دعوی فردی خود را درخواست کند.

ماده ۲۱: هزینه‌ها و حق الزحمه

۲۱: در صورتی که در دعوی جمعی گروه در مقام خواهان باشد، خواهان مسؤولیتی در پرداخت هزینه یا سایر مخارج اولیه نخواهند داشت.

۲۱-۱: صرف‌نظر از هرگونه درخواست، حکم صادره متضمن دستور پرداخت مخارج و حق‌الوکاله وکیل توسط محکوم‌علیه به محکوم‌له خواهد بود.

۲۱-۲: در صورت شکست دعوی جمعی که گروه در آن خواهان است، نماینده گروه و اشخاص ثالث مسؤولیتی در پرداخت حق‌الوکاله وکیل محکوم‌له و مخارج انجام‌شده ندارند مگر اینکه که دعوی جمعی با سوءنیت^{۵۱} آغاز شده یا ادامه یافته باشد که در این صورت نماینده گروه، اشخاص ثالث و اشخاصی که مستقیماً دخالت داشته‌اند جمعاً و بدون تبعیض مسؤول پرداخت خسارات، حق‌الوکاله وکیل و تا ده برابر هزینه‌ها و مخارج می‌باشند.

۲۱-۳: ممکن است پرداخت حق‌الوکاله وکیل منوط به نتیجه دعوی جمعی گردد، با این وجود وکیل نمی‌تواند در تأمین مالی دعوی قضایی شرکت کند.^{۵۲}

۲۱-۴: دادگاه در محاسبه حق‌الوکاله وکیل باید عواملی مانند منفعت حاصله برای گروه، کیفیت و کمیت کار انجام‌شده، خطرات و پیچیدگی پرونده را نیز لحاظ نماید.

۴۹. ر.ک ماده ۳-۱۸.

۵۰. ر.ک ماده ۱۸.

۵۲. ر.ک ماده ۱-۲۴.

۵-۲۱: جهت ایجاد انگیزه در نمایندگان بالقوه^{۵۳} به تقدیم دادخواست دعوی جمعی و نظارت فعال و مستمر نمایندگان بر دعوا، دادگاه می‌تواند مبلغی را به عنوان تشویقی برای نماینده و ثالثی که اقدامی مؤثر در حمایت از حقوق، منافع و تضمینات گروه و اعضای آن انجام داده است تعیین کند. این مبلغ ممکن است از محل حکم به جبران خسارت تأمین گردد و یا افزون بر جبران خسارت توسط خوانده پرداخت شود. دادگاه موظف است در ارزیابی و تعیین میزان پاداش عواملی مانند مساعدت و همکاری نماینده و ثالث در کشف ضرر و حل و فصل اختلاف موجود را نیز به عنوانی دلیلی بر حسن رفتار و مشارکت آنها لحاظ نماید.

۶-۲۱: دادگاه می‌تواند تا زمانی که خوانده به مفاد حکم و یا سازش عمل ننموده، پرداخت بخشی از حق الوکاله وکیل و یا پاداش مالی نماینده را به تعویق اندازد.

ماده ۲۲: اولویت دادخواست دعوی جمعی

۲۲: دادگاه به آن دسته از دعاوی جمعی اولویت خواهد داد که منافع عمومی در آنها مطرح باشد؛ منافع عمومی به وسیله میزان و ماهیت زیان یا به واسطه اهمیت مطالباتی که باید طبق قانون مورد حمایت قرار گیرد، تعیین می‌شود.

ماده ۲۳: اقدام جهت رسیدگی مجدد^{۵۴}

۲۳: در صورت وجود شرایط زیر، احکام ماهوی دادگاه با اثر امر مختومه^{۵۵} ممکن است به واسطه اعتراض یکی از نمایندگان بالقوه گروه^{۵۶} باطل اعلام شوند:

- I. : به دلیل میزان، ماهیت، یا خصوصیات بزه یا خسارت وارده امکان تحلیل اثرات و یا مناسب بودن حکم یا سازش در زمان صدور یا توافق غیرممکن بوده است؛
- II. : به دلیل پیچیدگی موضوعات، امکان تحلیل مناسب مدارک یا استدلال‌های حقوقی مطرح‌شده در دادخواست گروه وجود نداشته است؛
- III. : با گذشت زمان و با بررسی بیشتر روابط موجود، ثابت شود حکم یا سازش نامناسب بوده است؛
- IV. : در قانون آیین دادرسی فردی تغییری صورت گرفته باشد.

۵۳. ر.ک ماده ۲.

54. Motion for New Proceeding

۵۵. ر.ک ماده ۱۸.

۵۶. ر.ک ماده ۲.

گفتار سوم - حمایت از حقوق فرافردی

ماده ۲۴: صندوق سرمایه‌گذاری جهت حمایت از حقوق جمعی^{۵۷}

۲۴: در دعوی جمعی ضرر و زیان، مبلغ تعیین شده جهت جبران خسارات وارده به گروه به عنوان یک کل، به صندوق حمایت از حقوق جمعی پرداخت می‌شود. اداره امور صندوق برعهده کمیسیون متشکل از اعضای دفتر دادستانی، قضات و اعضای انجمن می‌باشد.^{۵۸}

۱-۲۴: سرمایه صندوق باید در اعاده وضعیت به حالت سابق یا جبران خسارات وارده به گروه به کار گرفته شود. در صورت عدم امکان اعاده وضعیت و یا جبران خسارت وارده، سرمایه صندوق باید با توجه به ماهیت تخلف و یا ضرر وارده با در نظر گرفتن تمام جوانب، خلاقانه و انعطاف‌پذیر صرف مواردی مانند سرمایه‌گذاری و نظارت بر سایر دعوی جمعی، حمایت از امور علمی و آموزشی، اطلاع‌رسانی و امور تحقیقاتی گردد.^{۵۹}

۲-۲۴: کمیسیون اداره‌کننده صندوق حمایت از حقوق جمعی ظرف مدت ۹۰ روز پس از اجرای شدن این قانون تشکیل خواهد شد. در صورت عدم تشکیل کمیسیون در زمان مقرر، وجهی که تدریجاً به صندوق واریز شده باید در یک حساب بانکی سود ده نگهداری شود.

۳-۲۴: شروع دعوی جمعی و تصمیمات مهم اخذشده در آن باید به صندوق حمایت از حقوق جمعی ابلاغ گردد. همچنین صندوق حمایت می‌تواند به منظور اثبات عدم شایستگی نماینده و یا مساعدت وی در حمایت از حقوق گروه، در هر مرحله از دادرسی وارد دعوا شود.^{۶۰}

گفتار چهارم - حمایت از حقوق فردی اعضای گروه

ماده ۲۵: محاسبه خسارات فردی

۲۵: دادگاه رسیدگی کننده به دعوی جمعی موظف به تعیین میزان خسارات وارده به هر فرد عضو گروه است و اجرای حکم صادره در خصوص گروه به صورت جمعی صورت می‌گیرد.

۱-۲۵: در صورتی که میزان خسارات فردی وارده به اعضای گروه کاملاً یا حدوداً یکسان و یا قابل تبدیل به یک فرمول ریاضی باشد؛ رأی دادگاه باید متضمن میزان خسارت وارده به شخص یا فرمول ریاضی محاسبه آن باشد.

۲-۲۵: آن عضو از گروه که معتقد است میزان خسارات وارده به وی و یا فرمول محاسبه آن باید از آنچه در حکم گروه آمده متفاوت باشد، می‌تواند به منظور محاسبه خسارت فردی وارده، دعوای فردی اقامه کند.

۳-۲۵: اگر دادگاه رسیدگی‌کننده به دعوای جمعی قادر به محاسبه میزان خسارت وارده به هر عضو گروه نباشد، حکم دعوای جمعی کلی صادر شده و متضمن مسؤولیت خوانده در پرداخت خسارت خواهد بود که در این صورت محاسبه خسارات فردی مطالبه‌شده توسط اعضای گروه به تعویق خواهد افتاد.^{۶۱} اعضای گروه تا دو سال از تاریخ ابلاغ حکم می‌توانند به منظور محاسبه خسارات وارده و اجرای آن علیه خوانده دعوای فردی اقامه کنند.^{۶۲}

ماده ۲۶: تقسیم پول

۲۶: در صورت صدور رأی در خصوص خسارات فردی، پول باید سریعاً، اقتصادی و مناسب بین اعضای گروه توزیع گردد.

۱-۲۶: به محض نهایی شدن حکم، و بدون نیاز به طرح دعوا از سوی اعضای گروه به منظور محاسبه و یا تأدیه خسارات فردی، خوانده موظف است داوطلبانه و تنها با ارائه مدارک کافی از جانب اعضای گروه مبنی بر استحقاق آنها خسارت را جبران کند.

۲-۲۶: دادگاه رسیدگی‌کننده به دعوای جمعی موظف به تعیین یک یا چند کمیسیون داوری جهت بررسی پرونده‌های مشکوک است. تجدیدنظرخواهی از تصمیمات داوری زیر نظر دادگاه رسیدگی‌کننده به دعوای جمعی صورت می‌گیرد. کمیسیون‌های مذکور متشکل از یک تا سه شخص بوده و اولویت برای عضویت با قضات، وکلا، دانشجویان حقوق و یا شهروندان معتمدی است که توسط طرفین معرفی و یا به وسیله دادگاه منصوب شده‌اند. همچنین دعوای فردی می‌تواند در دادگاه‌های رسیدگی‌کننده به دعوای کم‌اهمیت یا محاکم مناسب دیگر اقامه شوند.

۳-۲۶: دادگاه موظف است دستمزد داوران را مشخص نماید که پرداخت آن برعهده خوانده است. دستمزد الزاماً متناسب با مبالغ مذکور در آرای کمیسیون تعیین نمی‌شود، اما در محاسبه دستمزد می‌توان تعداد و پیچیدگی موضوعات رسیدگی‌شده را در نظر گرفت.

۶۱. ر.ک ماده ۲۶.

۶۲. ر.ک ماده ۲۷.

۴-۲۶: تصمیمات داوران الزام آور نیستند. با این وجود اگر خواننده تعمداً از پرداخت [آن دسته از] مطالبات فردی که طبق قانون مطرح شده‌اند سرباز زند، دادگاه دستور خواهد داد خواننده علاوه بر هزینه‌ها و حق‌الوکاله وکیل، تا صد برابر مبلغ اشاره‌شده در رأی کمیسیون را نیز بپردازد. هنگام تصمیم‌گیری در مورد میزان جریمه، دادرس موظف است عوامل زیر را نیز در نظر بگیرد:

۱-۴-۲۶: دلایل عدم اجرا [رأی]؛

۲-۴-۲۶: میزان قطعیت ادعای عضو گروه؛

۳-۴-۲۶: تعداد دفعاتی که خواننده این عمل را تکرار کرده است؛

۴-۴-۲۶: لزوم منع خواننده [از تکرار این عمل]؛

۵-۴-۲۶: حسن نیت طرفین در طول رسیدگی داور؛

۶-۴-۲۶: وضعیت مالی خواننده.

ماده ۲۷. خسارت فردی^{۶۳} و صندوق مالی حمایت از حقوق جمعی

۲۷: در صورتی که تنها خسارت بخش کوچکی از اعضای گروه جبران شود و یا در مدت زمان مقرر در ماده ۳-۲۵ اقامه دعوا شود، دادگاه مجموع بهای خسارات فردی وارده به اعضای گروه را محاسبه کرده و خواننده موظف به پرداخت آن به صندوق حمایت از حقوق جمعی^{۶۴} است.

۱-۲۷: ارزش صدمه کلی وارده به اعضای گروه می‌تواند فوراً محاسبه شود اما پول بعد از دوره مقرر در ماده ۳-۲۵ به صندوق واریز خواهد شد.

۲-۲۷: در صورتی که شروع دعاوی خصوصی به سبب وجود مواردی مانند دشواری اثبات، کاهش ارزش مطالبات (دعوا) فردی و یا اعسار خواننده غیرمحمول باشد دادگاه می‌تواند قبل از انقضای مدت مذکور در ماده ۳-۲۵ دستور پرداخت بخشی از کل مبلغ را به صندوق صادر نماید.

گفتار پنجم - دعاوی جمعی در مقام خوانده

ماده ۲۸: خوانده قرار گرفتن گروه در دعاوی جمعی^{۶۵}
 ۲۸: ممکن است دعاوی جمعی علیه اعضای یک گروه اقامه شود که انجمنی نمایندگی آن را برعهده دارد.

۲۸-۱: انجمن مذکور نماینده گروه و اعضای آن به عنوان یک کل است. صرف نظر از عضویت در انجمنی که نمایندگی گروه را برعهده دارد و یا مفاد حکم، همه اعضاء به حکم صادره ملزم خواهند بود.^{۶۶}

۲۸-۲: در نبود انجمن فوق‌الذکر، دعاوی جمعی می‌تواند بر علیه یک یا چند شخص از اعضای گروه اقامه شود که در این صورت این اشخاص نماینده گروه محسوب می‌شوند.^{۶۷}

۲۸-۳: در دعاوی جمعی که گروه در مقام خوانده است، اعضای گروه می‌توانند انجمنی تشکیل دهند تا به عنوان نماینده آنها در دادگاه شرکت نماید.

۲۸-۴: اعضای گروه می‌توانند به عنوان وارد ثالث در دعاوی جمعی شرکت کنند.^{۶۸}

۲۸-۵: نماینده حق دارد نسبت به سهم اعضاء در دعوا، هزینه‌های رسیدگی را از آنها مطالبه کند.

ماده ۲۹: مقررات طرح دعاوی جمعی در مقام خواهان به عنوان قواعد تکمیلی

۲۹: مقررات دعاوی جمعی در مواردی که گروه در مقام خواهان است، درمورد دعاوی جمعی که در آنها گروه در مقام خوانده قرار می‌گیرد نیز قابل اجراست مگر اینکه خلاف آن تصریح شود.

۲۹-۱: در صورت لزوم باید تفسیر انعطاف‌پذیری از مقررات دعاوی جمعی که در آن گروه در مقام خواهان است جهت کاربرد و تطابق با مقتضیات و ضروریات دعاوی جمعی که در آن گروه در مقام خوانده است صورت گیرد.

گفتار ششم - اصول تفسیر^{۶۹}

ماده ۳۰: تفسیر قابل انعطاف

۳۰: به منظور جلوگیری از اعمال این قانون مغایر با هدف آن مبنی بر حمایت از دعوای فردی و فرافردی، تفسیر این قانون باید خلاقانه، موسّع و انعطاف‌پذیر صورت گیرد.
 ۱-۳۰: دادگاه موظف است با توجه به عواملی مانند میزان و نوع خواسته، قوانین دادرسی را با مقتضیات و خصوصیات اختلاف و گروه تطبیق دهد.

ماده ۳۱: آیین دادرسی دعوای جمعی به عنوان قواعد تکمیلی

۳۱: مقررات این قانون در مورد کلیه دعوای جمعی قابل اعمال است مگر اینکه برای نوع خاصی از دعوای جمعی نامناسب باشد.

ماده ۳۲: آیین دادرسی دعوای فردی به عنوان قواعد تکمیلی

۳۲: قواعد، اصول، و تضمینات آیین دادرسی فردی (آیین دادرسی دعوای غیرجمعی) در رسیدگی به دعوای جمعی تا جایی قابل اعمال است که مخالف اصول و روح این دسته از دعوای قضایی نباشد.

۱-۳۲: در صورت لزوم و امکان تطبیق، شایسته است قواعد، اصول و تضمینات ناسازگار با روح دعوای جمعی، با نیازها و خصوصیات این دسته از دعوای سازگار گردند.

گفتار هفتم - مقررات پایانی

ماده ۳۳: تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون

۳۳: این قانون از تاریخ انتشار آن لازم‌الاجراست و فوراً در مورد دعوای جمعی موجود اعمال می‌گردد.

The Class Action Code: A Model for Civil Law Countries

Author: Professor Antonio Gidi

Antonio Gidi, Visiting Assistant Professor, Syracuse University; LLB, Federal University of Bahia; L.L.M. and Ph.D., PUC University, Sao Paulo; SJD, University of Pennsylvania Law School

Email: gidi@gidi.com.br

&

Persian Translator: Dr. Majid Pourostad

Assistant Professor of Civil Procedure and Member of Law Faculty at the Islamic Azad University Central Tehran Branch (IAUCTB), assisted by Samira Mahdavi & Maryam Farzad

Email: m.pourostad@iauctb.ac.ir

The author proposes the enactment of a Class Action Code in civil law countries. The proposed model code extensively regulates all aspects of modern class actions, including standing, adequacy, prerequisites, certification, notice, proof, settlement, judgment, res judicata, lis pendens, attorney fees, injunctive class actions, class action for damages, calculation of damages, distribution of the award, fund for group rights, defendant class actions, etc.

The objective is to inspire the creation of the best possible code for class action suits, in light of the needs and peculiarities of civil law countries and the international experience with class actions. Although the proposal is focused primarily on civil-law countries, it may also prove useful to common law countries considering the adoption or improvement of class action rules.

Keywords: Class Action, Collective Action, Group Rights, Associational Standing.

Journal of LEGAL RESEARCH

VOL. XVI, No. 1

2017-1

- **Derogation of Human Rights in Situation of Public Emergency**
Dr. Seyed Ghasem Zamani - Marzieh Esfandiary
- **Poverty Reduction: A Programme for Social Development in International Law**
Dr. Reza Eslami - Mahshid Ajeli Lahiji
- **Protection of Human Rights Law in Cyberspace**
Dr. Seyed Yaser Ziaee
- **Analysis of Iranian Legislation in Petroleum Investment**
Dr. Hamid Bagherzadeh - Dr. Raheleh Seyed Morteza Hosseiny
- **Third Executive Protest in Execution of Civil Judgements Law**
Dr. Rasol Parvin - Amin Pakkideh - Elahe Etemadi
- **Regular Assignment of Judicial Cases from the Perspective of Judicial Independence: A Comparative Study in Iranian Law and International Documents**
Omid Rostami Ghazani
- **The Role of Claimant and Prosecutor in Offences against Historical and Cultural Heritage**
Dr. kyoumars kalantari - Hassan khodabakhshi palandi - Amir Erfanifar
- **Legal Protection of Historical and Cultural Monuments against Environmental Pollution**
Amin Valizadeh - Saber Nojomi
- **Ramsar Convention on Wetlands from the Perspective of International Environmental Law**
Mehrdad Mohammadi - Vahideh Najafi
- **Vicious Cycle of Enacting Local Duties in City Councils and Revocation in Court of Administrative Justice Judges Council: Discussion of Judicial Supervision on Urban Development in Contradiction with the Right to Property of People (2009-2016)**
Dr. Vahid Agah - Mohammad Nabi Boorboori
- **The Class Action Code: A Model for Civil Law Countries**
Author: Professor Antonio Gidi - Persian Translator: Dr. Majid Pourostad

S. D. I. L.

The S.D. Institute of Law
Research & Study